

Kuka johtaa? – elinkeinoelämä ja tasa-arvo
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
19.3.2010

Talous, tulos ja tasa-arvo globaalissa kilpailussa?

Minna Canth Akatemiaprofessori
Anne Kovalainen

Turun yliopisto, kauppakorkeakoulu
Senioritutkija/Sukupuoli ja valta Pohjoismaissa -hanke

Talous, tulos ja tasa-arvo

- Naisten määrällinen osuus yritysten hallinnossa ja päätöksentekotehtävissä
- Pörssiyritysten hallituspaikat
- Toimitusjohtaja- ja johtoryhmätehtävät
- Vastuu yrityksen taloudellisesta tuloksesta

- Johtoryhmät/keskijohto/asiantuntijat
- Sukupuolen näkyminen/näkymättömyys yritysten sisällä

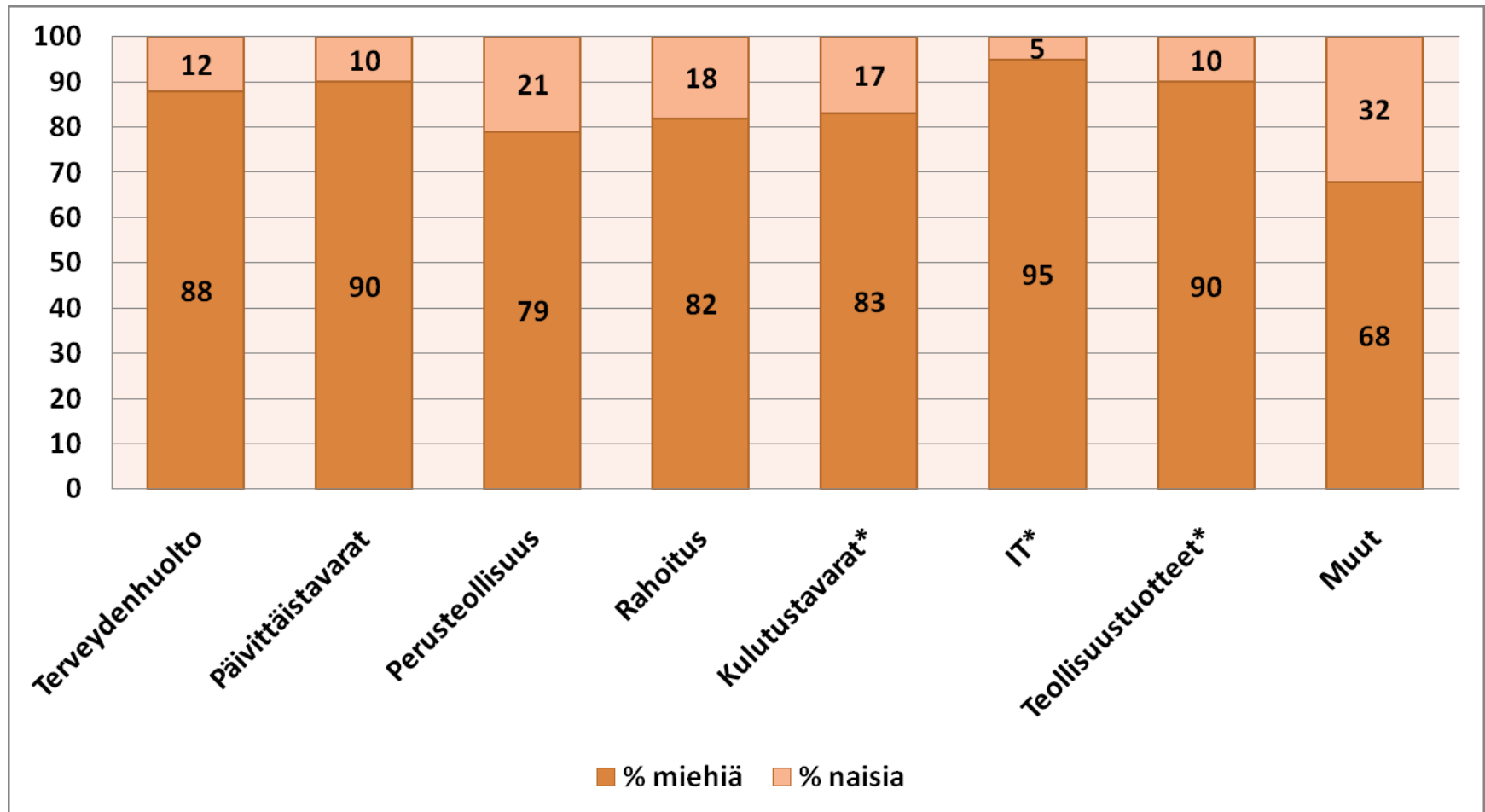
Naisten osuus pörssiyritysten hallinnossa Suomessa

- 2005 11% naisia hallituksen jäseninä
- 2006 11% naisia hallituksen jäseninä
- 2007 12% naisia hallituksen jäseninä
- 2008 12% (13%) naisia hallituksen jäseninä
- 2009 14% naisia hallituksen jäseninä
- 2010 nousse kevään yhtiökokouskutsujen perusteella?
- Trendi ylöspäin? Kaikki hyvin?

Kuvio 2a. Naiset ja miehet suomalaisten pörssiyhtiöiden hallituksissa

Lähde: yritysten verkkosivut, tammikuu 2009

* = suurimmat toimialat

Valta pakenee vertailua

- Yritykset organisaatioiltaan erilaisia
  - Kansalliset kulttuurisesti rakentuneet erot, toimialoittaiset erot, globaalien ja paikallisten yritysten erot
- Verrataan helposti keskenään erilaisia tehtäviä (tasks), nimikkeitä (positions), ryhmiä (groups) yrityksissä.
- Vallan näkökulmasta ns. mikrovalta ja muodollinen valta eri kysymyksiä?
- Pörssiyrityksissä vallan vertailun ”helppous”: CEO:n ja hallituksen vastuu osakkeenomistajille ehdoton mittari.
- Yritysten sisällä käytettävä valta

Yrityksen taloudellinen tulos ja sukupuoli

- Suomalaisissa osakeyhtiöissä vuonna 2003 naistoimitusjohtajan tekemä taloudellinen tulos parempi kuin miestoimitusjohtajan tekemä tulos (Kotiranta – Kovalainen – Rouvinen 2007).
- Mistä tulos johtuu?
- Arviomme mukaan selitys voi olla se, että naistoimitusjohtajat ovat olleet valikoituneempia ja täten pätevämpiä.
- Naisten määrä toimitusjohtajina kasvaa, tulos muuttuu?

Vallan vertailun vaikeus: Globaali sukupuolten ero –indeksi (World Economic Forum 2009), mukana >100 maata

Sijoitus 2009	Maa	Pisteet*	Sijoitus 2008
1	Islanti	0.828	4
2	Suomi	0.825	2
3	Norja	0.823	1
4	Ruotsi	0.814	3
5	U.Seelanti	0.788	5
6	E.Afrikka	0.770	22
7	Tanska	0.763	7
8	Irlanti	0.760	8
9	Filippiinit	0.758	6
10	Lesotho	0.750	16

* 0 - 1: 0 = epätasa-arvo; 1 = tasa-arvo

Globaali taloudellinen tasa-arvo saman indeksin mukaan? (WEF: Global Gender Gap Report 2009)

1. Mongolia
2. Bahama saaret
3. Mozambique
4. Lesotho
5. Barbados
- 6. Ruotsi**
7. Uusi Seelanti
- 8. Norja**
9. Uzbekistan
10. Kanada
11. Filippiinit
12. Kazakhstan
13. Ghana
14. Latvia
- 15. Suomi**
16. Islanti
17. USA
18. Liettua

Vertailevan tutkimuksen järki ja tärkeys

- Ongelmallista kyetä ottamaan riittävän monia muuttujia huomioon vertailupohjan laajentamiseksi (Mosambik ja Suomi)
- Järkevintä 'samantyyppisten' maiden välillä
- Yllättäviä eroja samankaltaisiksi luultujen maiden, kuten pohjoismaat, välillä -> tarve lisätiedolle
- Valtaerojen hienojakoisuus politiikassa ja taloudessa; myös maiden sisällä eroja

Miten johtotehtäviin edetään?

- Naisten määrä kasvaa toimitusjohtajina – naiset kriisitehtäviin ja kriisiyrityksiin?
- Millä tavoin kiinnitetään huomiota johtajan urapolkuihin ja mahdollisuuksiin?
  - Ei välttämättä tasa-arvo-ohjelmaa, entä onko urapolkuohjelma?
- Lasikatto, lasiseinät, entäpä lasihissi?

Väärä kysymys?

- Ei vain ”kuka johtaa?” vaan myös ”miten johdetaan?”
- Asiajohtaminen ja ihmisten johtaminen – rasittaako sukupuoli?
- Huomio johtamisen tilanneluonteeseen - vallankäytön paikat muuttuvat tilanteiseksi?

Globalisaation vaikutus johtotehtävissä

- Globaalin kilpailun koveneminen – tulos tai ulos?
- Kansallisen kulttuurin merkitys
- Moniarvoisuuden lisääntyminen
- Omistuspohjan laajentuminen
- Lainsäädännön vaikutus
- Tasa-arvokysymyksen muuttuminen

Uusia tutkimustarpeita

- Tarve tutkia:
  - taloudelliseen valtaan liittyviä **prosesseja** niin yritysten sisällä kuin niiden välillä.
  - taloudellisen vallan **keskittymistä** ja **kytkeytymistä**.
  - Globalisoituvan yritystoiminnan myötä muuttuvan **tasa-arvon muotoilua ja muotoutumista**.

Corporate Governance 2008:

Suositus 9 – Hallituksen jäsenten lukumäärä, kokoonpano ja pätevyys:

”Hallituksen jäsenten lukumäärän ja hallituksen kokoonpanon on mahdollistettava hallituksen tehtävien tehokas hoitaminen. Kokoonpanossa tulee ottaa huomioon yhtiön toiminnan tarpeet ja yhtiön kehitysvaihe. Hallituksen jäseneksi valittavalla on oltava tehtävän edellyttämä pätevyys ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen.

Hallituksessa on oltava molempia sukupuolia.”

Kiitos!